

Anna Janina Sobolewska

"Prolegomena do powieści
Choromańskiego", Ryszard Chodźko,
"Miesięcznik Literacki" nr 11 (1974) :
[recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 18/2 (56), 170

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(Ii) CHODŹKO Ryszard: Prolegomena do powieści Choromańskiego. "Miesięcznik Literacki" 1974 nr 11 s. 60-71.

Autor szuka literackiej proveniencji Choromańskiego m. in. w modernizmie oraz w twórczości Gombrowicza i Kafki. Próbuje obnażyć chwyty, dzięki którym świat fikcji Choromańskiego ma osobliwe zabarwienie - "odrealnione", groteskowe, mimo to realistyczne. Świat ten to teren "zabawo-gry" podporządkowanej prawom, których bliską paralełą są reguły szachowe. Strukturę jego powieści organizuje uniwersalny układ: człowiek i świat (tu: świat rządony przez systemy totalitarne). Choromański, podobnie jak Gombrowicz, dostrzega w człowieku automatyzmy życia wewnętrznego, schematy udawania, maski, sieć zależności od innych. Autor polemizuje ze stanowiskiem Słonimskiego (który uznał prozę Choromańskiego za epatowanie pozorami głębi) i stawia Choromańskiego wśród pisarzy rządu Irzykowskiego, Schulza, Gombrowicza.

BP/56/17

A.J.S.

(II) CHUDZIK Andrzej: Józef Czechowicz jako katastrofista. "Przegląd Humanistyczny" 1974 nr 10 s. 109-119.

Autor rozważa katastrofizm Czechowicza w trzech płaszczyznach: 1) autokatastrofizm, tzn. "wieszczenie zagłady własnej". Jego źródłem była przede wszystkim biografia poety; lęk przed śmiercią wypływał z lęku przed chorobą psychiczną, na którą zapadł ojciec poety; 2) katastrofizm historyzoficzny - obraz świata jako wojny (częste są w poezji Czechowicza jej rekwizyty); 3) katastrofa kosmiczna - zagrożenie świata potopem, pożarem lub stratowaniem przez rozszalałe konie. Wszystkie elementy twórczości Czechowicza - zarówno wymienione wyżej postawy, jak poszczególne obrazy - sytuuje autor pośród mitów, posługując się ustaleniami i twierdzeniami Eliadego i Junga. Tworzenie mitów XX wieku było bowiem, zdaniem autora, celem Czechowicza.

BP/56/18

J.K.-H.